

Családjog

Irodánkhoz gyakran érkezik megkeresés olyan házasság felbontásával kapcsolatban, amelyben a felek különböző- európai uniós tagállam- állampolgársággal rendelkeznek.

Ma természetes, hogy különböző nemzetiségű családok jönnek létre, és elég gyakori, hogy a két nemzetiségű párok különféle okokból a válás mellett döntenek. A két, vagy több nemzetiségű családok számának növekedése és a rendszeres, a különválás eseteivel kapcsolatos információ iránti igények okán jelen tanulmány a magyarországi és más tagállambeli családjogi rendelkezések alkalmazhatóságát vizsgálja, amellyel a cél az érintett felek védelme és tájékoztatása.

Az irányadó jogszabály a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jogról szóló 1259/2010/EU rendelet. A rendelet célja annak meghatározása, hogy a házasság felbontásával vagy különválással kapcsolatos eljárásokra mely nemzeti jog vonatkozzék abban az esetben, ha a két házastárs különböző állampolgárságú, az állampolgárságuk szerinti országtól eltérő országban tartózkodnak, vagy már nem tartózkodnak azonos uniós országban.

A rendeletet abban az esetben kell alkalmazni, amikor a házasság felbontására irányuló eljárás több ország jogához kapcsolódik, azaz amikor több nemzeti jog alkalmazható egy azon ügyre. A rendelet egy alkalmazandó jog tekintetében egy lépcsőzetes rendszert épít fel, amelyben elsőbbséget élvez a felek akarata (jogválasztás), majd kiegészítő szabályokat állapít meg ennek hiányában.

1.) Felek jogválasztása

Főszabály szerint a felek megállapodhatnak a házasság felbontására (és különválásra) alkalmazandó jogról, feltéve, ha az alábbi jogok egyike

- a) azon állam joga, amelynek területén a megállapodás megkötésének időpontjában a házastársak szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek
- b) azon államé, amelynek területén a házastársak legutóbb szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában egyikükben még mindig ott van a tartózkodási helye
- c) egyik házastársnak a megállapodás megkötése időpontjában meglévő állampolgársága szerinti állam joga, vagy
- d) az eljáró bíróság országa szerinti jog.

A fenti lehetőségek alternatívák, azaz nem kell a fenti körülmények együttes fennállása, elég, ha csupán egyik körülmény fennáll. A megállapodás bármikor megköthető és módosítható, de legkésőbb a bírósághoz fordulás időpontjáig lehet módosítani vagy megkötni.¹

A megállapodásnak fontos alaki szabályoknak is meg kell felelnie: írásba kell foglalni, keltezéssel kell ellátni és mindkét házastársnak alá kell írnia. Az írásbeli formának az elektronikus módon történő tartós rögzítést biztosító mód is megfelelő.

2.) Alkalmazandó jog a felek jogválasztása hiányában

¹ 1259/2010/EU rendelet – a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog 5. cikk

Megállapodás hiányában a rendelet meghatározza, mely államok joga lehet alkalmazható:

- a) Azon állam joga, amelyben a bírósághoz fordulás időpontjában a házastársak szokásos tartózkodási helye található, vagy ennek hiányában
- b) amelyben a házastársak utolsó szokásos tartózkodási helye található, amennyiben 1) ez a tartózkodási hely a bíróság megkeresésétől számított egy évnél nem régebben szűnt meg és 3) amennyiben a bírósághoz fordulás időpontjában az egyik házastárs még mindig ebben az államban tartózkodik, vagy ennek hiányában
- c) amelynek a bírósághoz fordulás időpontjában mindkét házastárs állampolgára volt, vagy ennek hiányában
- d) amelynek bíróságához fordultak.²

A fentiekből látható, hogy elsődlegesen a felek akarata, azaz a jogválasztás irányadó, majd utána egy lépcsőzetes rendszert vezet be a rendelet.

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK, azaz a Brüsszel IIa. rendelet szabályozza.

A rendelet egyik fő szabályozási területe a házassági ügyekre és a szülői felelősségre kiterjedő, több országot érintő viták rendezésében joghatósággal rendelkező **bíróság** megállapítása. Fontos megjegyezni, hogy a rendelet nem foglalkozik a családjog anyagi jogi szabályainak kérdéseivel; ezek az egyes uniós országok hatáskörébe tartoznak.

A rendelet 2. cikke foglalkozik az **általános joghatósággal** házasság felbontásával, különválással vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos ügyekben s a területiség, valamint állampolgárság elvét határozza meg irányelvként.

Ezek szerint joghatósággal azon tagállam bírósága rendelkezik,

- a) amely területén
  - a házastársak legutóbb szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, amennyiben egyikük még mindig ott tartózkodik, vagy
  - az alperes szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
  - közös kérelem esetén a házastársak egyike szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
  - a kérelmező szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, ha a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább egy évig ott tartózkodott, vagy
  - a kérelmező szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, amennyiben a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább hat hónapig ott tartózkodott, és vagy az adott tagállam állampolgára,
- b) amelynek mindkét házastárs állampolgára.

Írországra és Nagy-Britanniára némileg speciális szabályozás vonatkozik.

Ha az eljárás folyamatban van, viszontkeresetet a fentebb említett eljáró bíróság részére kell benyújtani.

Ezen szabályoknak kizárólagos jellegét fekteti le a 6. cikk, amely kifejti, hogy valamely tagállam területén tartózkodási hellyel rendelkező vagy valamely tagállam állampolgára más tagállamban kizárólag a fentebb említett esetekben perelhető.

A rendelet 7. cikke a fennmaradó joghatóságot szabályozza. Ennek értelmében, amennyiben egyetlen tagállam bírósága sem rendelkezik joghatósággal, abban az esetben a joghatóságot minden tagállamban az adott állam joga határozza meg.

---

² 8. cikk Art. 8.

A bírói gyakorlat megköveteli, hogy minél több kapcsolóelvvvel kötődjön az eljárás ahhoz a tagállamhoz, amely bírósága előtt a keresetet megindítjuk.

A főszabályokat ismertettük, azonban érdemes kiemelni azt, hogy mindig az adott ügy valamennyi körülményeinek mérlegelésével, a per- és költséghatékonysági szempontok messzemenő figyelembevételének érdekében érdemes már a jogválasztás során ügyvédi segítséget igénybe venni.

Dr. Avv. Rozsa Boda - Enrica Sangiorgio – Dr. Lorenzo Amato
Law Firm Balint Halmos